

List izhaja vsako soboto zjutraj. Posamezna številka 20 lir, na šestih straneh 25 lir. Zaostale številke dvojno. Celoletna naročnina 1000 lir; polletna 500 lir; trimesečna 260 lir; mesečna 90 lir. Uredništvo: TRST, ulica Montebelli 8/II - tel. št. 93-073, 93-806. Uprava: TRST, trg Duca degli Abruzzi 3, Dom pristanjskih delavcev II. nadst. - tel. št. 28-402. Dopolni se dostavljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi in slike se ne vračajo. — Oglasi: v širokosti enega stolpca za vsak milimeter 30 lir. Oglasi se plačajo vnaprej. POSTNINA PLACANA V GOTOVINI - SPED. IN ABBONAM. POST.

Ne dopuščajmo barantanja z našim Ozemljem!
Zahtevajmo ustanovitev STO!

DAJSTVO NA KVADRAT

Naše zadnje smo poudarili, da titofašistična vlada zavzema kreštev našega vprašanja, škoduje interesom jugoslovanskih narodov in slovenske prebivalstva STO. Prav tako smo dokazali, da je le ustavljeno STO edina rešitev, ki dovoljuje prebivalstvo naše Ozemlja in predstavlja ko naprej k prijateljstvu italijanskim in jugoslovanskim narodi. Vsaka druga predstavitev grobo krši naše volje, in izroča VELO Slovenec, ki živijo na O. Italiji.

Naše ugotovitve o protijugoslovanskem in protislovenskem značaju politike sedanje beograjske vlade, so tržaški titofašisti odgovorili, s groboznanjem. Kako naj bi drugi odgovorili, ko odklanjajo skoppravnost Slovenec na S. O., njihovo gospodarsko, socialno, politično in kulturno nepravilnost, ki jim jo zagovarja mirovna pogodba, katoličanski preizjavo in zamehujejo kot neizvedljivo krpo papirja.

Kot naj bi se lotili odgovora postavljena vprašanja, ko morejo dokazati, da bi njihovo »sporazum« ali »komunistično« večje ugodnosti kot mirovna pogodba!

Kot padele dokazati še kaj, kar prihaja od izraza v sedanjem trenutku mrtnih predlogov in protipredlogov, odklonov in protiočkov, ki jih rimsko in beograjsko vlada. Dejstvo je, da De Gasperi nevedno ali namerno, v obliki mesta cone B in je pripravil širokogrudno prepustiti vse ostalo, kar ni njegovo. Tisto se s svoje strani krilati: »Tu smo in tu ostanejo«, kar pomeni, da nobenega namena načeti vprašanja cone B, ki jo smatra kot sestavni del Jugoslavije. Obenem razširja svoje tezi, da de cone A, t. j. celotno kompaktno slovensko ozemlje. Za Trst in samo za Trst predlaga kondominium, kar pomeni, da bi Ranković ne bi tekmovala v našem mestu, v organiziranju policije, terora po vzgledu Moskve, Melisse, Golega otoka in Gradiške. Podeljeval bi bil, uničeno, ker bi bilo odredeno od svojega naravnega nasilja, medtem ko bi taka preprečila iz Trsta vsa večja ali manjša godarskega pobudnika, ki ne imel nobenega interesa izstavljati se muham italijanem, oz. jugoslovanskemu guvernerju.

Kot padele bi bilo tudi oropano svojih bogastev. Dejstvo je, da ne De Gasperi ne Tito nimata najmanj namena sprejeti predloga svojega partnerja. De Gasperi je zelo jasno dejal, da sprejem Titovih predlogov pomeni katastrofo za njegovo vlado.

GOVOR RABLJA JUGOSLOVANSKIH NARODOV V DOLENJSKIH TOPLICAH

TITO JE PRIPRAVLJEN PRODATI De Gasperij celotno vso cono A

Neposredna nevarnost razkosanja našega Ozemlja na podlagi obstoječega stanja - Eden bo skušal najti platformo za sporazum med Italijo in Jugoslavijo - Oba partnerja odločno vztrajata vsak na svojem stališču - Izjave tov. Vidalija

V sredo je prisel v Beograd britanski zunanji minister Eden, ki se bo mudil v Jugoslaviji 5 dni in bo v tem času imel razgovore s Titom, Karadjem in drugimi člani beograjske vlade. Jugoslovanski tisk poudarja, da se bo Eden dotaknil tudi tržaškega vprašanja s stališča interesov, ki jih ima Velika Britanija v coni A. Tito, ker so tam tudi angleške čete. Vendar se v beograjskih krogih trdi, da se vprašanje itele predvsem odnosi med Italijo in Jugoslavijo. Prav zato je razvidno, da se bo Eden dotaknil tržaškega vprašanja s stališča ureditve jugoslovansko-italijanskih odnosov, ki niso najboljši in so zelo važni za ureditve balkansko-sredozemskega odseka atlantske zveze.

Iz tega vidika bo Eden našel naše vprašanje in bo najbrž skušal najti formulo, ki bi dovolila zblizanje med Italijo in Jugoslavijo in bi pustila volka siteda in ovco celo Edenov obisk v Jugoslaviji in predmeti njegovih razgovorov z jugoslovansko vlado so najbolj dokaz, da je Trst v obeh zahodnih etotalne diplomacije izgubil vsako značajno teritorialnost, medtem ko mu je ostala vojaška važnost nujne zahtevne potrebe po sklenitvi četverokotnega vojaškega pakta. Na vsak način se je okrog našega vprašanja pred Edenovim obiskom v Jugoslaviji razplamtel polemika. Z jugoslovanske in italijanske strani se opaža vedno večja bojovnost. S stališča obeh strank se da sklepati, da oba partnerja nimata namena popuščati, kar gre za preživetje v notranjosti dežele.

Varovanja proti napadalcu. — Tito je torej predlagal De Gasperiju, naj se tržaško vprašanje pusti ob strani, ker preveč moti atlantsko ravnanje in ovira vojaško sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo. S tem je tudi indirektno priznal, da njegove in De Gasperijeve krešitve ne najdejo zadovoljivega stališča obeh strani reši na podlagi sedanjega stanja, kar je že lanskega avgusta prav Tito odločno poudaril, da je dejal, da v najslabšem primeru ne odstopa od statusa quo. Te besede pomenijo barantanje na podlagi londonskih sklepov, prihoda rimskih in beograjskih birokratov, priključitve cone B k Jugoslaviji in cone A k Italiji pod okupacijo anglo - ameriških čet.

Slovensko šolo moramo braniti

Vprašanje slovenskega šolstva je vedno pereča zadeva, ki je obilasta nočajo rešiti, ker so odločujoči politični faktori, ki tukaj vladajo, nasprotni slovenskemu šolstvu.

Vsi na Mladinski festival za mir - za prijateljstvo s sovjetsko mladino

ki bo jutri, v nedeljo 21. septembra v MILJAH

Spored:

Ob 9. uri tekme v odbojki in košarki na igrišču »Frasina«

Ob 15. uri koncert godbe Rinaldi v dvorani Verdi ob 16.30 povorka mladine po mestnih ulicah ob 17.30 shod na športnem igrišču.

Govorila bosta tov.

DAVIDE PESCATORI in ADOLF WILHEM

Predsedoval bo mlajši župan

GIORDANO PACCIO

ob 18.30 telovadni nastop in vaje v lahki atletiki ob 20. uri dalje ples v dvorani Verdi

SOVJETSKO-KITAJSKA POLITIKA zasleduje cilj ohraniti miru

Objava prvih dokumentov o sovjetsko-kitajskih pogajanjih, ki se vršijo v Moskvi Izročitev Čang Čungove železnice Kitajski - Nadaljevanje skupne uprave v Port Arturu

BEOGRAJSKA VLADA RAPORTIRA BRITANSKEMU ZUNANJEMU MINISTRU

Jugoslovanska letališča bodo izročili Amerikancem

«Politika» piše, da Eden ljubi silo, ki služi politiki - Ameriška VI. flota v Splitu Adm. Cassidy je seznanil Tita z načrti za napad na Madžarsko, Romunijo in Bolgarijo Titovska vojaška mislja v Grčiji - Pojavila se je jugoslovanska Claretta Petacci

Britanski zunanji minister Eden, ki se je od srede mudil v Jugoslaviji, je bil imel razgovor z jugoslovanskim zunanjim ministrom Karadjem, se je udeležil banketa, ki ga je Tito na njegovo čast priredil v Belem dvorcu, in imel še razne druge konvencije s podpornimi beograjskimi osebnostmi. — On tem ovniku je prišlo popularno od izraza hlapčevstvo titovskih državnih voditeljev od enega izmed gospodarjev, najlojše sodelavca tistega Churchill, ki je za časa vojne držal v svoji pesti Tita in njegovo tolopo volkounov.

Cim je izstopil iz vojaškega letala, je Eden izjavil, da bo s Titom in njegovimi sodelavci razpravljati o mednarodnih vprašanjih in dogodkih, ki zanimajo obe državi in da bodo v skupnem sodelovanju lahko naredili mnogo za enotnost Evrope in enotnost »vseh miru«. To so izjave je Eden hotel poudariti, da bo s Titom najbrž skupna vprašanja, ki so vezana z vojaško udržitvijo zahodnega bloka. Politika in gospodarska vprašanja, ki bodo predmet te razprave, so le dopolnilne značilnosti.

Cassidyem gonora o vojaških vprašanjih, nam dokazujejo tudi letalsko-pomorski manevri, ki jih je VI. flota izvela pri Visu ob Titovi prisotnosti.

SOVJETSKO-KITAJSKA POLITIKA zasleduje cilj ohraniti miru

Objava prvih dokumentov o sovjetsko-kitajskih pogajanjih, ki se vršijo v Moskvi Izročitev Čang Čungove železnice Kitajski - Nadaljevanje skupne uprave v Port Arturu

SOVJETSKO-KITAJSKA POLITIKA zasleduje cilj ohraniti miru

Objava prvih dokumentov o sovjetsko-kitajskih pogajanjih, ki se vršijo v Moskvi Izročitev Čang Čungove železnice Kitajski - Nadaljevanje skupne uprave v Port Arturu

OD TEDNA do tedna

PETEK, 12. septembra: Ob norveški obali in v Baltskem morju so se začeli manevri atlantske mornarice: brodirje bo 12 dni provokatorsko krožilo pred Obalo Sovjetske zveze, Poljske in Nemške demokratične republike - Titovski bly je sporočil predsedniku Francije Auriolu, da ne sprejme angloslovnskih predlogov, ki predvidevajo nekaj reform in da se bo apeliral na OZN - Amerikanci so v Pjongyangu uničili civilno bolnico, v ognju katere so zgoreli vsi bolnišni in bolnišni osebe; v Kožedu so ameriški gangsterji ranili 12 ujetnikov - ČOBOTKA, 13. septembra: Ameriška letala so bombardirala Suho in Herjono na korejsko-kitajski meji, 40 km od sovjetske meje - Vietnamski partizani so uničili francosko posadko v Cobenu, 58 km od Saigon - Egiptovski uradni krogi poročajo, da je Nagib pripravljen prijeti razoroženo in vsiljeno vojsko v Bliznjske Vzhoda - V Strassburgu so skupščino premovalno jelekarskega epolaa samovoljno in brez vsake posameznikove privolitve spreminili v evropsko obrambno skupnost (CED), ki bo sedaj pripravila ustavo in katera bo pod vodstvom francoskega predsednika, krivec francoske katastrofe 1940

SLOVENSKE NE TITOVŠKE

Ta dni je potekla desetletnica ustanovitve Titovske, Serceve, Čankarjeve in Čubujeve brigade. Titofašisti so ob tej priliki organizirali velike svetovne demonstracije v Dolenjskih Toplicah, kjer so bile brigade ustanovljene. Titofašisti, ki nimajo nobenega opravka s slavno partizansko epopejo, so s tem brigadizirali največje skrunitve te epopeje in skušali napraviti iz manifestacije protislovenske in vojnohujaškega krvavil, ki so skušali rabiti Tito kot dokaz, da se naše ljudstvo strinja z njegovo provokatorsko in imperalistično politiko da se slovenski narod strinja z njegovimi vojnimi načrti proti Sovjetski zvezi in državam ljudske demokracije, da pričuje njegovi politiki v prid večjega hlapčevstva do Amerike in Anglije.

zaznava CVETK

DA BILAH SATILIT ALI SUŽEN

Postojajmo se: tolu gre za milijone in milijone dolarjev in če jih že dajemo, si lahko tudi prizadevamo, da za to kaj dobimo in bolj naprej: »Mi pa ne bomo sprejeli nobenih pogajanj, ki bi nas pripeljali na skrajno dve izjavi: Če si Amerikanci prizadevajo, da nekaj dobijo, pomeni, da bodo nekaj dobili. Zato pa je odveč trditi, da se ne sprejmo nobeni pogajanja. Morda pa je Tito hotel reči, da si Amerikanci prizadevajo, da bi nekaj dobili, kar so si že vse vzele. Če je tako, se s Titom strinjamo. To je pač moška beseda.

MESEC ŠIRJENJA DEMOKRATIČNEGA TISKA

NABRALI SMO PREKO 800.000 LIR
NAPREJ, DA DOSEŽEMO PRVI MILIJON!

V dolinski občini prodajo 370 izvodov «Dela» - Naši najboljši raznašalci - V Rimanjih so zvišali prodajo «Dela» za 20 izvodov - Tudi v Borštu gre dobro - Izboljšanje širjenja tiska v mestu in okolici

V prejšnjih številkah smo poročali o dobrem razvoju prodaje poedinih podeželskih in mestnih sekcij, ki so se posebno izkazale v «Mesecu tiska» bodisi glede širjenja naših listov, kakor tudi glede nabiranja denarnih prispevkov.

Poglejmo tokrat, kako se razvija delo v dolinski občini, kjer so tovariši, kakor bomo videli, iz nadaljnjih podatkov, pravilno razumeli važnost širjenja naših listov.

Ugotoviti je treba, da ima vsaka vas vsaj enega stalnega raznašalca in to že na leto dni. Nedvomno pa je delo naših marljivih raznašalcev v «Mesecu tiska» še izboljšalo. Sedaj se prodaja tedensko v občini 370 izvodov «Dela» in dnevno do 45 «Unita». Kar se tiče razprodaje «Unita» pa je treba še priti velika števila delavcev, ki so zaposleni izven občine in kupujejo list direktno v Trstu. V Rimanjih se je razprodaja «Dela» zvišala v zadnjem času kar za 20 izvodov in to po zaslugi marljivega mladca Silvija. S tem je tamkajšnja sekcia že skoro dosegla postavljeni cilj. V vasi pa so tudi družine, ki sploh ne čitajo nobenega lista. To so vzeli tamkajšnji tovariši v poštev in v svojem delovnem razpisu ter si zadali nalogo, da obiščejo vse te družine in na ta način dvignejo razprodajo «Dela». V Dolini se prodaja tedensko od 85 do 90 izvodov «Dela», za kar je treba pohvaliti v prvi vrsti našega zvestega raznašalca, to je Josipa Prašlaja. Prilicno isto število izvodov «Dela» se tedensko prodaja tudi v Boljuncu, kjer se je doslej dobro izkazal to. Marija Maver. Tudi v Borštu, ki so ga liparji smatrali za svojo trdnjavo, napreduje razprodaja «Dela» nadvse zadovoljivo. Naši mali pionirski prodajalci tedensko do 50 izvodov «Dela» in to samo v vasi. Ko že govorimo o naših najboljših vaških raznašalcih, ne smemo seveda pozabiti dinamitnega to. Sandro iz Mačkovej in pionirke v Prebenu.

Tovariši iz dolinske občine pa ne smejo pozabiti, da obiskujejo klub lepim uspehom še vedno precejšnje možnosti za izboljšanje razprodaje našega tiska. Pri tem prideta v poštev predvsem Dolina in vse hiše, ki spadajo pod Boljunc, ki so pa raztresene izven vasi. Iso velja tudi za Botac, Jezero in Drago, kjer bo treba rešiti problem stalnega raznašalca.

Kar se pa tiče finančnega vprašanja našega tiska, so tovariši dolinske občine v zastoju. Zavedati se je treba, da je finančni problem prav tako važen kot širjenje in ga zato ni mogoče podrežati ali celo pomenjevati. Dejstvo je, da se v dolinski občini doslej niso izkoristile vse možnosti v tem pogledu. Pri nabiranju prispevkov so se tovariši preveč omejevali na nekatere družine. Cim so pa razširili svojo akcijo so se takoj pokazali konkretni rezultati.

Seveda veljajo ta naša navodila za vse ostale sekcije in vasi, kjer se morda najde še kak tovariš, ki polaga premalo važnosti nabiranju denarnih prispevkov.

Pri pregledu dosedanjih rezultatov o širjenju našega tiska v mestu in okolici lahko z zadovoljstvom ugotovimo dobre napredke, kljub temu da je trajala poulična razprodaja «Unita» sami štiri tedne. Organizacijska struktura raznašanja listov se je izboljšala in sliči danes s svojimi stalnimi raznašalci na trdni podlagi. Tako imamo n. pr. sekcijo «Curiela», ki je začela z 80 izdavi «Unita», četrto nedeljo pa jih je prodala že 407. Po prepovedi poulične razprodaje, so prešli na kaplarno širjenje z 238 prodanimi izdavi. Vsekakor dober uspeh, če

primerjamo to število z začetnimi 80 izdavi. V Skednju so zvišali prodajo «Unita» od 163 na 215 izvodov, VOM je poizkušal prodajo za 80 izvodov. Razen tega moramo omeniti še sekcije Tomažiča. Sv. Vida in Sv. Alojza, ki so tudi preko različne delovni načrti širjenja. V Podlonjerju, kjer prodajo že nad leto dni vsak dan prilicno 100 izvodov «Unita», so kljub temu prekoračili delovni načrt za 50 odstotkov.

Niti dvoma, da se bo razprodaja naših listov še izboljšala, posebno se, ker so razne sekcije in celice postavile med proslave na čast XIX. kongresa VKP kot prvo točko problema širjenja tiska in njegove finančne podpore. Tako si je celica Capajev zadala nalogo, da bo zvišala prodajo «Lavora» za 50 odst.

Tudi prejšnje nedelje se je vrstilo v mestu in okolici lepo število «praznikov tiska», ki se

jih je udeležilo več tisoč tržaških demokratov.

V krožku Dugolin na Pončeni je organizirala praznik tiska sekcia iz Barriere. Mnogi udeleženci, ki so se zbrali na prireditvenem prostoru je spregovoril tov. Vidali, ki se je med drugim dotaknil tudi pete obletnice podpisu mirovne pogodbe. Slednja bi nam morala dejansko zagotoviti ustanovitve STO. Dejstvo pa je, da se za zahodne vesele izneverile podpisu in tako je STO še vedno razdeljeno v dve ceni in zasledeno po tujih četah. Zaradi tega se mora prebivalstvo združiti v enotno fronto, ki naj prepreči vsako napako imperialistov na škodo našega prebivalstva. V zaključku je tov. Vidali poudaril važnost podpiranja in širjenja našega tiska, ker je tudi to del borbe za mir.

Tovariši iz Magdalene so se v resnici potrudili, da bi imeli

(Nadaljevanje na IV. strani)

PISMO SKUPINE TOVARIŠEV Š SPODNJEGA KRASA

Materi narodnega heroja
so po svečanosti vzeli nagrado

Te dni smo prejeli s spodnjega Krasa naslednje pismo skupine tovarišev, ki nam deloma orisujejo sedanje razmere v županstvu.

Uredništvo lista «Dela» - Trst
Pisemo vam, ker poznamo vaš list kot najdoslednejše glasilo v borbi za pravice Slovencev na STO proti ameriški politiki in službo katere sta se postavila Tito in De Gasperi, kot najzvestejša psa, hlapca in vojna provokatorja, ki sta odstopila Anglo-amerikanecem lastni deli in jim dovolila, da si postavljajo vojaška oporišča za napad na države ljudske demokracije in ZSSR. Tito in De Gasperi si v svoji hlapčevski vlogi prisvajata pravico, da si pod režijo Washingtona in Londona delita STO in s tem kršita mirovno pogodbo. Vse to pa na škodo prebivalstva obeh naših držav, ki mora nositi na svojih ramenih stroške okupacijskih čet in ga spopada škodo vseh sedem let okupacije.

Vse to obetujemo seveda tudi mi na lastni koži. To obetujemo naš kmet, delavec, intelektualci in rudar, ki morajo delati za ameriške banke. Da ne govorimo o naši deči, ki je podvržena najrazličnejšim boleznim.

Zato svetujemo vsem izletnikom, da bi se malce pobirali tudi za naše razmere. Kako bi nam bilo pri sreči, da bi se ti ljudje, ki prinašajo iz vaših krajev, poznanosti, kako živijo na kmetih, po kakšni ceni smo primorani oddati svoje prideleke, kako se kupujejo gospodarski predmeti in drugo blago, ki ga ne pridelamo, da ne govorimo o oblahkah in obutvi in prav posebno o plačevanju davkov. Le tako bi videli, da te ran, prut, lakobe in piščanci niso tako poceni, kot kažejo njih račun. Kajti tu se dinarji ne dobijo na črni borzi, kot jih Titovi priganjanci dobivajo v Trstu. Dobro vemo, da ti ljudje ob takih izletih skrbijo, kako bi si pripravili kak tisočak dinarjev loo za loo. Na ta način so seveda prav lahko široki in plačajo kakega pol litra ravnemu starčku brez vinjara v žepu.

Naj bi izletniki dobro premislili, koliko znoj in truda stanejo ti izleti našim gospodinjam in našim kmetom, prav posebno se, če so izletniki «dobrega okusa». Izlet stanejo zelo malo titovski podružniki na STO. Le «Primorski dnevnik» uporabi nekaj svinca za propagando in UDBA dobi natančna navodila in mora dati na razpolago izletnikom svoje «vodilce», t. j. Udbovce, ki skrbno pazijo na čredo, da je ne bi kakšna pametna čuva zapustila, ki ji vnaprej pripravljen paša ne uga.

Naj se koristilovci izdajalske klike prevleče šopirijo, saj jih naše ljudstvo predobro pozna se iz časov pred Resolucijo Informacijskega urada, ostalo drhal pa je spoznalo potem. Naj bodo le prepričani, da kot jih je vrgel v gnojnico tržaški proletarijat, bomo znali napraviti tudi mi. In do tega dne ni dolgo. Titovi priganjanci so dobro znani in prekašajo svoje večerašnje sovratnike. Take vzorce dobijo v vsaki vasi: v Komnu, na Gorjanskem, v Skri-

lini, Temenici, Malem Dolu, Svetem. Enega iz Svetega zelo dobro pozna v Lipi pod imenom Luim, ker je lansko jesen zelo hladnokrvno ustrelil in težko ranil nekoga Kavčiča. Danes se ti meni nič, tebi nič - svobodno sprejaha in je celo predsednik v Svetem. Prav gotovo je to posledica odličnega varuha, ki ga ima doma v osebni lastnega brata, višjega oficirja UDBE.

Kako je težko slišati o takih rečeh po vseh grozodejstvih, ki smo jih prestali za časa NOB, ko smo imeli na stotine žrtv in na sam poškali Komen, Tomaševico, Mali Dol, Vojsko, Selo, Skrbino, Lipo, Sveto. Čudno, da se ti blazneži ne zavedajo, da bodo slej ali prej končali, ko so končali njihovi predniki. Zavedati bi se morali, da naše ljudstvo ne bo dolgo prenašalo teh krivih in da ne more dolgo gledati, da se po njegovih zemlji svobodno in oblastno sprejajajo razni večerašnji in sedanji zagriženi fašisti kot Fer... iz Trsta, ki prihaja k nam. Danes dobijo še druge zagrižene nasprotnike NOB, ki so ob priključitvi naše pokrajine k Jugoslaviji hoteli odnesti še drevesa v Trst. Tudi ti prihajajo v naše vasi žet in pij na nas račun in se šopirijo kot gospodarji.

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

bini, Temenici, Malem Dolu, Svetem. Enega iz Svetega zelo dobro pozna v Lipi pod imenom Luim, ker je lansko jesen zelo hladnokrvno ustrelil in težko ranil nekoga Kavčiča. Danes se ti meni nič, tebi nič - svobodno sprejaha in je celo predsednik v Svetem. Prav gotovo je to posledica odličnega varuha, ki ga ima doma v osebni lastnega brata, višjega oficirja UDBE.

Kako je težko slišati o takih rečeh po vseh grozodejstvih, ki smo jih prestali za časa NOB, ko smo imeli na stotine žrtv in na sam poškali Komen, Tomaševico, Mali Dol, Vojsko, Selo, Skrbino, Lipo, Sveto. Čudno, da se ti blazneži ne zavedajo, da bodo slej ali prej končali, ko so končali njihovi predniki. Zavedati bi se morali, da naše ljudstvo ne bo dolgo prenašalo teh krivih in da ne more dolgo gledati, da se po njegovih zemlji svobodno in oblastno sprejajajo razni večerašnji in sedanji zagriženi fašisti kot Fer... iz Trsta, ki prihaja k nam. Danes dobijo še druge zagrižene nasprotnike NOB, ki so ob priključitvi naše pokrajine k Jugoslaviji hoteli odnesti še drevesa v Trst. Tudi ti prihajajo v naše vasi žet in pij na nas račun in se šopirijo kot gospodarji.

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

SKUPINA TOVARIŠEV
SPODNJEGA KRASA
(Konec priložnosti)

Sprehod po podeželju

Sv. KRIŽ

V zadnji številki «Dela» smo čitali daljši članek o razmetih, ki vladajo v naši vasi. Res je tako, kot je poročal dopisnik. Ceste so v resnici podobne razoranim hudournikom. Človek mora biti silno previden ko hodi po vasi ali proti postaji posebno ponoči. Niti ne zveni. Prav tako se ne zveni za druga vprašanja, ki živo zanimajo prebivalce naše vasi. Nij ni mar za to, da bi zgradila javno kopalnico v vasi (dasiravno je zanj že pripravljen prostor, op. uređ), ne za to, da bi uređila pereče solsko vprašanje in niti ne za to, da bi naši mladinci zgradila tako zaželjeno športno igrišče.

Toda poleg vprašanj, ki jih je naš dopisnik našel v zadnji številki lista, bi želeli danes opozoriti še na dve, ki sta prav tako silno važni in celo pereči.

Solsko leto je pred nami. Vsi rodoljubi se živo zanimajo za to, kako bo v njihovih otroki v bodoče. V Križu obstaja doslej samo dvoletni industrijski tečaj. Kdor tega dovrši, a želi doživeti še tretji letnik, mora obiskovati tovrstni tečaj v Nabrežini ali pa v Trstu. Zainteresirani kriški rodoljubi bi želeli, da bi tudi na kriški soli ustanovili tretji letnik. Letos sičier ne bo zanj mnogo učencev, toda prihodnje leto jih bo mnogo več. Zato vabimo merodajne oblasti, naj vzamejo to zadevo v resen pretes.

Drugo vprašanje, katero je treba nemudoma rešiti, je reditev odtujenih naprav in greznic v begunskem taborišču. Vsi kanali iz omenjenega taborišča so speljani na majhno greznico na desni strani ceste sredi neke njive. Toda greznica je premajhna za tako obilno onesnaženje. Niti ni prav narejena. Zato se nekaj časa iz nje steklo vsa nesnaga po njivi, kjer to se je ustvarila že prava mlaka, iz katere se dviga nek kuža, iz katere se dviga nek znosn smrad, ki okužuje vse okolice. Priporočiti moramo, da so poleg omenjenega begunskega naselja v neposredni bližini greznice tudi drugi kanali, ki se odvajajo v druge sušne novanske hiše.

Čudno se vodstvu begunskega taborišča, da toliko čisto sa ne ukrene nič konkretno, da za to, da se odstrani omenjena nesnaga, se bolj pri se žudimo občinskemu inred glenskem uradu v Trstu, da dopušča, da se kaj takega dogaja v neposredni bližini njive. Zahtevamo, naj merodajne oblasti brez vsakega nadaljnega odlašanja ali zbiranja vplevane poskrbe za to, da se dokončno urede odtoki in naprave kakor tudi greznice, ter da se odstrani vsa nesnaga, ki je omenjena njive.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

Občinska uprava, odnošenjen tehnični urad nista pri, skrbela za novo cesto preko kriške, se je prišlo z delom. Takozainteresirani prebivalci naše vasi, danes ne vedo, kot bo praj za prav ta speljana. Nekaj, teri pravijo, da bo na desni drugi pa trde, da bo na levi.

AZIJSKI NARODI NOČEJO POSTATI SUŽNJI Z.D.A.

Poraz ameriške politike
na konferenci v Honolulu

V S. Franciscu so lani ZDA podpisale vojaško pogodbo z Avstralijo in Novo Zelandijo kot obrambni ukrep proti japonskemu imperializmu, letos pa so v Honolulu po vsej sili hotele vključiti v to zvezo tudi... Japonsko - Anglo-ameriška nasprotja - Anglijo so potisnili v kot pežabljenih

Od 4. do 7. avgusta je bila v Honolulu (na havajskem otočju) konferenca zunanjih ministrov Združenih držav, Avstralije in Nove Zelandije. Uradno poročilo pravi, da si je konferenca postavila nalogo ustanoviti «potrebno organizacijo za uveljavitev pogodbe», ki so jo tri države podpisale septembra 1951 v S. Franciscu.

Prišlo je do zaključka, da je treba ustanoviti svet zunanjih ministrov ali njihovih namestnikov, ki se bo sestajal vsako leto. Prav tako se bo ustanovil svet namestnikov zunanjih ministrov, ki bo imel svoj sedež v Washingtonu in bo imel na razpolago tudi določeno število pisnih oficijev, ki bodo imeli nalogo konkretizirati vojaške naloge treh dežel.

Tako je konferenca v Honolulu postavila temelje vojaški organizaciji Tihga oceana pod vodstvom ZDA. Ta organizacija ima že sedaj vse značilnosti atlantske zveze. Za sedaj sta v tihomorsko zvezo poleg ZDA udeleženi tudi Avstralija in Nova Zelandija, ki nista bogve kako važni. To dejstvo ni po volji Washingtonu. Konferenca v Honolulu je imela nalogo, da razširi to zvezo

na druge dežele. Uradno poročilo pravi, da se je o tej razširitvi razpravljalo. Tudi ameriški listi so pisali, da je bil pogovorni namen konference prav ta, «Daily Mirror» je 7. avgusta napisal, da je zavezanstvo med ZDA, Avstralijo in Novo Zelandijo nezadostno in da bi tihomorska zveza morala zajeti tudi Japonsko, Formozo, Malajo, Tajlandijo, Indokino, Burmo in Indonezijo. Pravi tako bi se moralo poskusiti vse, pravi list, da bi v to zvezo pristala tudi Indija.

Ta seznam nas prepričuje, da voditelji ZDA imajo velikanski apetit, a da ne znajo presojati azijskega položaja, ki ga označujejo osodobniški pokret podloženih narodov in protisloja med imperialističnimi veseleci.

Zato britanskega cesarstva

Znano je, da se je po II. svetovni vojni razširila po jugozahodni Aziji misel neodvisnosti. Tihomorska zveza pa je v ostrem nasprotju s to mislijo. Ker predstavlja ameriški atentat na svobodo in neodvisnost dežel jugozahodne Azije. V tihomorski zvezi ne gre za enakopravnost med člani, saj je zamišljena po šablono atlantske zveze, kjer so dežele popolnoma podrejene ameriški politiki.

V času konference v Honolulu je tisk pisal, da bodo ZDA zahtevale poleg oporišč, ki jih imajo na Japonskem, še druga oporišča v drugih deželah. Nekaj časa potem je avstralijski list «Tribune» javil, da je zunanji minister Avstralije Casey odobril spremembo otoka Manus v ameriško strateško oporišče. Tako

Na podlagi ukaza glavnega štaba «general-kuga» Ridgwaya so bili v Zahodni Nemčiji popisani vsi biški kemiki in bakteriologi Hitlerjeve vojske.

(Iz listov)

Se se ni udrila zemlja na grobovih stotisočev japonskih vojakov, ki so padli za interese Japonskega militarizma in že hotejo firati japonski narod v drugo, še strašnejšo vojno puštolovščino, tokrat za interese ameriškega imperializma in japonskega militarizma.

homorskem področju je rezultat anekdotičnih zahtev ameriških monopolov. Zato britanskega cesarstva povzroča veliko vesele med monopolisti ZDA. Oni hotejo postati delci tega cesarstva. Zato pa mislijo, da bodo lahko osvojili britanske dominionce in kolonije preko tihomorske zveze. Prav zato so tudi onemogočili Angliji, da bi se te zveze udeležila. Nj omenimo le, da je Velika Britanija bila začetnica tihomorske zveze, ko je marca 1949 avstralijski ministri predsednik Chiffley sporočil, da se je razglašal za britanski član o tej zadevi. O tem so tudi razpravljali na konferenci Commonwealtha v aprilu 1949.

Britanska vlada pa se je zavedala, da nima dovolj moči za strežbo narodno osvobodilnih gibanj in za finanstranje te zveze, ker je sama dobivala pomoč od ZDA. Zato je predlagala vladi ZDA, naj se pridruži njeni zamisli. Amerikanci pa niso hoteli postati drugorazredni pobudniki te zveze. Odlotili so, da bodo preuzeli v svoje roke vodstvo pobude. Julija 1949. so za poskus ukazali svojim hlapcem Quirinu iz Filipinov, Cankajsku in Singmanu Rheju, naj predlagajo tako zvezo. Vsi narodi jugozahodne Azije so se takoj odločno uprli tej zamisli in vlada ZDA je morala izjaviti, da ni imela prstov umes pri predlogih svojih hlapcev.

Septembra 1951 so ZDA podpisale vojaško zvezo z Avstralijo in Novo Zelandijo. Velika Britanija ni bila niti povabljena. Ta zveza naj bi bila jedro tihomorske zveze. A nenadoma na konferenci v Honolulu, kamor niso niti povabili britanski predstavniki, sta se Avstralija in Nova Zelandija odločno uprli proti vključitvi drugih dežel in prav posebno Japonske v to zvezo, in opomnili, da je ta zveza bila podpisana kot obrambni ukrep pred japonskim militarizmom.

Amerikanci so bili zelo jezni, ker bodo morali znova začeti svoje delo. Vprašanje je, če jim bo uspelo. Dejstvo je, da narodi

Se se ni udrila zemlja na grobovih stotisočev japonskih vojakov, ki so padli za interese Japonskega militarizma in že hotejo firati japonski narod v drugo, še strašnejšo vojno puštolovščino, tokrat za interese ameriškega imperializma in japonskega militariz

OLJSKI KMETJE SO POSTALI GOSPODARJI SVOJE ZEMLJE IN LASTNE USODE

Država je kolonom lala hišo in živino

Starčki niso v svojem življenju nikoli videli kinematografa, dokler ni
vlada za to poskrbela - Kmetje imajo lasten dom, hlev, krave, prašiče,
perutnino - Obisk v velikem državnem posestvu za rejo prašičev

Na vsi vodo, leži Poljska
v sredini Evrope. Ravnina
Karpatski nima večjih gor-
lahko rečemo, da je vsa
ravnina. Stepih predelov
in vsa zemlja je priprav-
na obdelovanje. Nekatere
trajne Poljske lahko pri-
amo med najbogatejše Ev-
Njeni kmetje imajo do-
zemlje, ki jo lahko obde-
lejo in ki jim rodi obilne
travnine. Bogata je na pšenici,
krompirju, sladkorni
krompirju, itd.

Prvi svetovni vojni
in rodovitna polja bila last
posestnikov, baronov, gro-
nov, ki je niso sami obdelovali.
Kmetje so kolone, ki so to bo-
zemljo obdelovali za
zelo gospodarje. S svojimi
zemlji in svojimi žulji so po-
blagajne in skladišča bo-
nov, ki so potem denar raz-
delili po mestih, na letoviš-
tini.

Ko sem se peljal po Poljski
lekal ravnina, prostrana po-
sem pomislil na naš Kras,
našega kraskega kmeta in si
ili, kako bi naši ljudje lah-
živeli, ako bi imeli tako
zemljo, ki ne čaka drugega ko
jo seješ. Pred vojno pa se
kmetje kljub razkošju bogati
niso veselili, ker se mo-
delati za druge, ne da bi
imeli najmanjše sadove svo-
ga truda.

Še dan ni več vlepsestni-
baronov, grofov; ni več
kolonov, polovinarjev, na-
panikov. Danes so sami kme-
tje, ki imajo svojo zemljo,
svojo svobodo, lastno svobodo
polja. Vsak kmet je prejel
državo zemljo, dom, po ve-
celo orodje, da ne govo-
o traktorjih, ki so kot
konec čebele zabrnili po pro-
stih planjavah Poljske.

Kmetje nimajo več skrbi, kako
plačati najemnino, koliko
bo vzel baronov valpi,
ko ga bo vlepsestnik pognal
kosača zemlje, na katerem
je roditelj in na katerem so
rodili njegovi predniki. Da
si misli le na to, kako bo
kmet pridelal, kako bo iz-
ljal kakovost svojega pro-
duktu, kako bo izboljšal
obdelovanje zemlje, kako
bo kupil kolo, kolo, motor,
krompir, knjigo, itd.

Čim prej sem, ko sem obiskal
kmetijskih kmetov, 130
metrov od Varšave na glav-
ceni, ki pelje proti Krako-
vu, so nekateri kmetijske za-
uge, ki sem jih ogledal.
Izmed teh leži na zemlji-
ene izmed starih grofov. Ko
po stranski cesti pelješ proti
bivši grofiji, opaziš, da ka-
15-20 kilometrov daleč va-
so s popolnoma novimi hi-

šami. Ta vas ima skupno 36 hiš,
v katerih stanujejo bivši ko-
loni grofije. Nekaj stran od no-
vih hiš stojijo tri stare s sla-
mo pokrite hiše (zgodajo kot
nekaki hlevi za prašiče). Po-
vedali so mi, da so prej v ten
hišah stanovali koloni. Gro-
fija je bila po vojni razdeljena
med kolone in siromašne kme-
te. Vsak od njih je dobil 5 hek-
tarjev zemlje, novo hišo, novo
hlev za živino, dve glavi živine,
pet prašičev, perutnino in dru-
go. Izven vasi stoji tudi trak-
torska postaja, ki ima nalogo
da pomaga kmetom te in dru-
gih zadrug pri obdelovanju
zemlje. Kar kmet pridelal na
polju, odstopi zadrugi, ki mu
plača toliko od kilograma
Drugi del pridelka pa si pri-
drži za prehrano družine in
živine. Mleko, prašiče, perut-
nino, jajca itd. lahko prodal
likor hoče komur koli, tako da
prejme denar od zadrug in
od vsega, kar tudi osebno pro-
da.

V poslopih grofije je ljudska
oblast nastanila otroški vrtec
organizirala kinematograf (2
krat tedensko), šolo, knjižnico,
ambulanto, telefon. Kmetje so
lahko brez skrbi za otroke, ker
jih čuvajo učiteljice. Zdravnik
pa skrbi za njihovo zdravje.
Pred vojno vsega tega ni bilo.

Življenje in delo v deželah socializma

L. R. POLJSKA
800.000 otrok v počitniških
kolonijah

Letos je šlo v počitniške ko-
lonije približno 800.000 poljskih
otrok. Kolonije so organizirane
v najlepših goških in obmor-
skih krajih. Otroci imajo na
razpolago razne vrste kolonij
in sicer na podlagi starosti.
Tako so organizirani domovi
počitka za matere in otroke
trajno otroške jasi. Otroci od
7 do 11 let starosti imajo na raz-
polago svoje domove počitka.
Za učence, ki posejajo višje
in strokovne šole, so priprav-
ljena udobna taborjenja, za
mladino od 16 do 18 let pa pre-
mična taborjenja, ki jim omo-
gočajo gošče ture. Vsem ko-
lonijam, domovom počitka in
taborjem je dodeljeno zadostno
število sanitetnega, pedagoške-
ga in tehniškega osebja.

350.000 delavcev
na letnem oddihu

Preko 350.000 poljskih delav-
cev preživlja letos svoj do-
pus v počitniških središčih.

LJUDSKA PROSVETA

Gostovanje «Ljudskega odra»
Skofljah — Danes v soboto
t. m. ob 19. uri uprizoril
Ljudski oder v Skofljah na
panjelevo terasi Fučikov
dejskanske doma elzpod ve-
to. Gostovanje je bilo za
vsi slabega vremena že dva-
telo preloženo. Pri igri sodelu-
svetovalski kvartet.
Vstopnina: odrasli 130, otroci
dijski 60 litr.

Prosek - Kontovel gostuje na
Preti — Proseško - Kontovel
dramska skupina skupno
pevskim oktetom priredi go-
stovanje na Greti v Prose-
nem domu v ulici Cisterne-
nes v soboto zvečer ob 20.
ni s svojim zabavnim in le-
pno sporedom. Uprizorili bodo
novo enodejansko «Snubač»,
enec narodnih in nastopil
njihov poznani pevski ok-
ki bo zapel slovenske in
narodne in umetne pesmi
in spremljali harmonike.

Koncert v Barkovljah —
Koncert domače godbe, ki je
najavljene za 14. t. m., bo
pri v nedeljo 21. t. m. Vabimo
in ljubitelje glasbe, da ne za-
dajo te prilike ter posejijo
mo kulturno glasbeno prire-
je.

Pionirska prireditelj v Roco-
— Drugo soboto 27. t. m.
večer ob 20. uri bodo v Ro-
ci v društvenih prostorih pri-
svojim zanimivim sporedom:
nastopili igralec, petjem in
vokalnim. Slovenski in italijan-
ski otroci bodo v bratski skup-
nosti sodelovali pri tej kultur-
prireditvi, na katero vabijo
prijetelje lepe otroške prire-
je.

Kulturna prireditelj pri «Ce-
— Za to soboto, je preložena
za soboto, 27. t. m. Sodelo-
valo bo PD «Zvezda» iz Pod-
merja skupno s pevskim sku-
pino Sv. Ivan-Podlonj. Na-
stopen spored bomo javili pri-
redilcu.

Občni zbor v Elerjih — PD
slovenski dom v Elerjih bo
svoj občni zbor ne to
nedeljo, kot je bilo že javlje-
temveč drugo nedeljo 28.
t. m. ob 17. uri, na kar opo-
zdrjamo vse društvenike.

Lep uspeh predstave Ljudskega
odra v Bazovici

Prejšnjo nedeljo 14. t. m. je pri-
nas gostoval ob priliki proslave
bazovskih trto Ljudski oder s
Fučikovo dramo «Izpod pečata».
Vsebinsko, kakor tudi z načinom
podajanja je igra zelo ugodna.
Občinstvo, ki je v lepem številu
prisostovalo predstavi, je ob
koncu nagradilo sodelujoče z nav-
dušenim poskovanjem. Pred za-
četkom in med odmorom nas je
je prav lepo zaigrala več koma-
zabavala godba PD iz Trebič, ki
dov. Bazovci želijo, da bi jih
Ljudski oder, kakor tudi ostale
dramske skupine SHPZ čim več-
krat obiskale.

13.

«I, kaj pa je?» hotel je oni ves iznenađen.
«Le molči, govorila bova se; sedaj se ni
prepozno in ta papir konča Topošćak!»
Gotardu je šinilo nekaj v glavo iz onega
starega pripovedovanja o Omahnetovem To-
mažu in Topošćakovem očetu, kako sta mo-
rila ubežne Francoze — in nekako neprijetno
mu je lezlo po hrbtu pri slovesnem Toma-
ževem govoru.
Pa verjel je starcu, ki je tudi Metki do-
bro hotel, in je varno spravil zavitek. Po-
gnala sta in trda tema ju je že obejala, ko
sta zavila v Križ graben.
Ostajala nista nikjer več; stoprav pod klan-
cem pred Topošćakovim domom se je oga-
sil Gotard, ki je vozil za Tomažem:
«Stoj, da požinem naprejš!»
Omahne je umel, da oni ne mara poča-
kati gori ter je uamknil s tira. Gotard je
pognal in naglo vozil mimo strčevega doma.
Miklavž je bil prvi, ki se je oglašil pred
vežo, ko je Tomaž pripeljal vozilo na dvo-
rišče.
«Si li vse opravil?»
«Kaj bi ne? Saj ni bilo toliko!» godrnjal je
oni izprezajoč kobilu. Zvaljili so sodeček vina
z voza v klet in potem je vabil Topošćak
Tomaža k večerji; tudi polje vina mu je ve-
lele prinesli, kar je bila redka navada. Loka-
vemu Omahnetu se je zdelo to posebno sum-
njivo in pil je počasi; gospodar pa je hodil
sem ter tja po sobi, tiščal roki za hlačni rob-
ter govoril o vsakdanjih rečeh.
«Brtoviti je vozil z menoj, znil je Tomaž
med drugim.
«Zakaj ni ustavil tu?»
«Ne vem; menda se mu je mudilo! Pa —
saj bo že okoli polnoč!»
«Da, da, polnoč je; čakali smo te dolgo!
Nocoj boš menda tu spal?»
Topošćak je staval zadnje vprašanje ka-
kor prigovarjajoč, akorav je vedel, da To-
maž ne ostane; hodil je najrajši domov, dasi
je bilo še tako pozno. Odrkel je tudi sedaj
in po Miklavževem licu je šinila skrivna za-
dovoljnost, česar pa oni ni zapazil.

Kmetje hso imeli zdravnik
njih otroci so se potepali po
cestah in pašnikih, ker ni bilo
šole. Nekateri starčki so mi po-
vedali, da v svojem življenju
niso nikoli videli kina, dokler
ni za to poskrbela ljudska
oblast.

15 kilometrov proč od te za-
druge sem si ogledal tudi držav-
no posestvo za rejo prašičev.
Videl sem na desetih
soče prašičev vseh vrst veliko-
sti in starosti. Hlevi so dolgi
sto in več metrov in so oprem-
ljeni po najmodernejših higien-
skih pravilih. Vsak prašič je
imel svoje ime in na vsakega
so uslužbenici zelo pazili. Na
vsakem koraku si srečal živin-
ozdravnika, ki je pregledoval
hleve in njihove prebivalce.

Zivljenje poljskih kmetov se
je znatno izboljšalo. Oni so
razumeli, da se edino ljudski
oblasti lahko zahvaljujejo za
velikanski napredek in za iz-
boljšanje stanja. Naj omenim
le, da bodo kmetje imeli leta
1955, t. j. na koncu šestdeset-
naertla, na razpolago kar 61.000
traktorjev, ki bodo odločilni.
Pripomogli k mehaniziranju
poljskega poljedelstva. Do tega
leta bo država napeljala elek-
triko v 8900 vasi, ki pred voj-
no niso niti vedele, kaj je elek-

Dom počitka na Tatrah, kjer preživijo poljski delavci svoj letni dopust

trika. Prav tako država nudi
kmetu prvotista umetna gno-
jila, tako da bo 1955 vsak hek-
tar zemlje na Poljskem dobil
40,1 kg umetnih gnojil, med
tem ko jih v Franciji, en iz-
med najnaprednejših kapitali-
stičnih držav v kmetijstvu, do-
biva le 35,6 kg.

Poljski kmetje se zavedajo,
da brez ljudske oblasti in brez
pomoči Sovjetske zveze vsega
tega ne bi bilo. Zato so hval-
ležni svoji vladi, bratskim
sovjetskim narodom in se ču-
tijo ponosni, da so tudi oni de-
enotne vseslovenske skupno-
sti.

Nad vsem tem, kar sem na-
pisal, naj dobro razmislijo
vsi tisti naši kmetje, ki nase
dajo lažnivi in klevetniški
protikomunistični propagan-
di in se bojijo, da o jim ljudska
oblast vzela «prtič zemlje», ki
ga s takim trdom in v veliko
muko obdelujejo. Ko sem gle-
dal prostrana polja Poljske
odlično organizirane kmetijske
zadrug, sem prav na njih po-
mislil in se sam pri sebi za-
smejal. Rekel sem si, kako i-
mogoe, da si nekateri ljudje
mislijo kaj takega. Saj na Polj-
skem ne le ni ljudska oblast
pobrala zemlje, marveč jo je
še dala, ker jo je vsak kme-
tel premo za preživljanje.
Tako bi storila tudi pri nas in
namesto motike bi nam dala
še traktor. Kot v Sovjetski

zvezi spreminja puščavo Kara-
Kumov in plodovito in rodovit-
no polje, tako bi najbrže spre-
menila Kras v tisto, kar je ne-
kdaj bil v Polje, ki kmetu ni
mačeha.

L. M.

ČLANEK RAVNATELJA SLOV. INSTITUTA AKADEMIJE ZNANOSTI Z.S.S.R.

SLOVANI SO NASTALI in vedno živeli v Evropi

Znano je sicer, da so v
tretjem in drugem tisoč-
letju pred našim štetjem
plemena srednje in vzhodne
Evrope sestavljala štiri osnovne
grupacije:

1. grupacija lovsko - ribolov-
skih plemen gozdnatega prede-
la vzhodne Evrope;
2. grupacija lovsko - ribolov-
skih in pozneje živinorejskih
plemen stepnega predela vzhod-
ne Evrope;
3. grupacija donavskih in
dnjestro - dnjevrovskih (tri-
poljskih) poljedelskih plemen,
ter

4. grupacija srednjeevropskih
lovsko - ribolovskih ter primi-
tivno poljedelskih plemen, ki
so živeli v kotlini Visle, Odra
in deloma tudi Labe in so se
na vzhodu naselili do Dnjepra.

V teku in začetku drugega
tisočletja, v času ko se je za-
ključevala «kamena doba» in
se je začelo razširati živinorej-
sko gospodarstvo, so iz plem-
en, ki so pripadala omenjeni
četrti grupaciji, nastala pastir-
ska plemena, ki so se prav
kmalu naselila po osrednji in
vzhodni Evropi. V začetku dru-
gega tisočletja pred našim šte-
tjem so zasedala gornje in de-
loma srednje Podnjeprovje, iz-
vire Dnjepra, gorjoti kot Do-
nave, kotline Visle, Odra in
Labe, Jutlandski polotok, južni
del Skandinavskega polotoka
in južno-vzhodni del Pribaltika.

Teh plemen znani v zahodno-
evropski arheološki literaturi
pod imenom plemen atrakaste
keramike, ni sicer v etničnem
smislu sestavljala istovrstna
skupina, kot se to pogosto
misli. Spadala so v vrsto raz-
ličnih plemenskih tvorb, o ka-
terih je treba posebej podre-
tati, da so se naselila po po-
krajinah onstran Visle, vzdolž
Dnjepra (srednjednjeprovska
plemena) in po južno-vzhod-
nem delu Pribaltika (kultura
osamljenih gomil). Iz Podnje-
prova so ta plemena prodrla
v gornje Povolžje, kjer pa jih
je krajevno prebivalstvo asi-
miliralo. Prav tako se je z njimi
zgodilo v nekaterih prede-
lih vzhodnega Pribaltika. Na
podlagi te grupacije plemen se
je v teku drugega tisočletja
pred našim štetjem osnovalo
nekaj plemenskih skupin bron-
naste dobe, ki so neposredni
predniki omenjenih staroslo-
vanskih lužičkih plemen, plem-
en gornjega Podnjeprovja in
dnjestrovske - srednjednjeprov-
skih plemen.

V.

V pogojih prvobitne kolek-
tivne ureditve, ko so bile go-
spodarske in druge vezi med
plemeni zelo krhke, se je šte-
vilo plemen, njih jezikov in
dialektov stalno množilo, me-
tem ko se je razlik med njimi
mi vedno bolj poglobljala. V
splošnem razvoju te razlike
med dialekti je verjetno iskal
ločitev litvanskih od slovans-
kih plemen. Le v naslednjem
zgodovinskem obdobju, ko je

prvobitna kolektivna ureditev
začela razpadati in ko so se
med plemeni pojavile razmera
trdnjeje gospodarske, kul-
turne in politične vezi, se je
nujno moral spremeniti tudi
značaj njihovega jezikovnega
in etničnega procesa. Od tedaj
dalje se je formiranje novih
plemen in jezikov, čeprav se
ni popolnoma nehala, na vsa-
način zaustavilo. Poseben po-
men so imeli jeziki plemen, ki
so se nahajala v posebno u-

gospodarskem, političnem in
vojaškem oziru. Jeziki in dia-
lekti teh plemen so dobili med
plemenskimi pomen, ker so si
podredili dialekte in jezike
drugih, v prvi vrsti bližnjih plem-
en in so se polagoma uve-
ljavili nad njimi. Taka aktivna
plemena so v staroslovanski
ali praslavovski skupnosti bila
brezdomno nekatera južna
plemena. O tem govori ne si-
mo arheologija, ki dokazuje, da
so južna plemena v pogledu

Balet Narodnega gledališča v Pragi.
(Foto «Pragopress»)

godnih gospodarskih in zgo-
dovinskih pogojev in so bila za
radi tega najbolj aktivna v

kulture bila nekoliko napre-
nejša v primeri s severnimi,
ne samo zgodovinska, ki doka-
zuje, da je bila zgodovinska
situacija na jugu drugačna ko-
na severu, marveč tudi jeziki
slovje, ki dokazuje, da je za
vse slovanske jezike značilen
obstoje iranskih elementov, ki
so lahko prodrli v slovanske
jezike, kot je naravno, same
na slovanskem jugu.

Razen naštetih plemen, nosi
teljev slovanskih etničnih črt
in jezikov, so se v sestavi slo-
vanstva začetkom srednjega
veka brezdomno vključila tudi
druga popolnoma drugozje-
kovna plemena: Iliri, Daki, in
Franki, v določeni meri tudi
Kelti, skitska (iranskojeziko-
na) plemena, pozneje sarmat-
ska plemena, nekatera leton-
sko-litvanska in uralo-finska
plemena in brezdomno mno-
go drugih. S svoje strani se je
del slovanskih plemen izstopa-
lji asimilirali s strani Kelto-
v, Germanov in drugih.

Vse gornje postavke dolo-
jujejo, da napravimo nekatere
zaključke:
1. Spočetka, na koncu tre-
tjega in med tretjim in drugim
tisočletjem pred našim šte-
tjem se je razvilo praslavosko
pastirsko pleme ali grupa ple-
men na področju za Vislo in v
Volgini.

2. V drugem tisočletju pred
našim štetjem so ta plemena
razširila svoje ozemlje, se po-
maknila gor po Dnjepru, na
Desno, Oder, v Pribaltik, t. j.
v pokrajine, ki so pripadale
lovsko-ribolovskim plemenom
V nekaterih krajih so ta ple-
mena asimilirala krajevna
plemena, v drugih pa so se
podvržla asimilaciji.

3. Tako nastane obsežna sta-
roslovanska ali praslavoska
morda baltoslovanska grupa
plemen, ki so bila zelo razli-
čna po kulturi in jeziku.
4. V prvem tisočletju našega
štetja, v dobi razpada prvob-
itne kolektivne ureditve, v
času evelikega preseljevanja
narodov se pojavil, pravzaprav
se začel proces utrditve slo-
vanstva. Po slovanski zemlji
se razširja kultura, ki je vznik-
la na jugu v Podnjeprovju
in v osrednjem Podnjeprovju,
ter v Pribaltiku. Prav ta raz-
vojni proces je očitno do-
živelo področje slovanskih je-
zikov. Južni slovanski jezik,
ki se je razširil po slovanskih
zemljah in je naravno prestal
določene spremembe, se je za-
čel deliti na različne dialekte,
ki so pozneje tvorili osnovo
jezikov slovanskih narodov.

Delo o vprašanjih izvora in
razvoja Slovanov, prednikov
ruskega, ukrajinskega, beloru-
škega, poljskega, bolgarskega,
češkega, srbskega, hrvaškega,
slovenskega in drugih narodov
se mora še dosti poglobiti in
napredovati. To delo potrebu-
je mnogoletna arheološka
raziskovanja in bo lahko u-
spešno usreščeno le v pogo-
jih tesnega sodelovanja ar-
heologov z jezikoslovci in prav
tudi s predstavniki drugih
panog: z etnografi, antropo-
logi itd.

Razložena slika izvora Slo-
vanov za sedaj ne more izsto-
piti iz okvira delovne hipo-
teze, prav gotovo pa se v pri-
hodnosti ne bo le izpopolnila
s konkretizacijo in precizira-
cijo, marveč tudi z znatnimi
popravki. Prav tako smo lahko
sedaj prišli vsaj do hipotetične
sheme zahvaljujoč se delu
J. V. Stalina o jezikoslovju.
Začeli smo hoditi po široki
poti in se osvobodili iz okov
«teorije stadialnosti» in dru-
gih napačnih tez Maza. Zahva-
ljujoč se raziskovalcu J. V.
Stalinu na področju etnoge-
neze, ki presoja tudi razvoj ta-
kih skupnosti, kot so rod, ple-
me narodnost, nacija, smo do-
bili trdno teoretsko osnovo.

P. TRETJAKOV
(KONEC)
(Članek P. Tretjakova o
«Izvoru Slovanov» smo ponas-
tili v naslednjih številah
našega lista: 197, 198, 199, 200
in v današnji številki).

TITOVSKI OBČINSKI UPRAVI SO POTREBE OBČANOV DEVETA BRIGA

Sedanji upravitelji se hvalijo z deli, ki so jih napravili komunisti

Ko je bil za župana tov. Pirc, je bilo zaposlenih pri SELADu 56 delavcev, danes pa jih je
le 10 - Diskriminacije zaradi politične opredelitve - Kdaj bodo pričeli z deli za
ureditev ceste iz Gabrovca v Zgonik? - Kaj je z javnim telefonom v Gabrovcu?

Neresno, smešno in komično je
bahati se s pavim perjem. Na ta
rek želimo opozoriti novo občins-
ko upravo v Zgoniku, zlasti pa
njeno župana, Pirc, ki stanuje v
redne seje novega občinskega
sveta. Morda pa dela tako, kot je
delala blizu titovska uprava na
Repentbru, ki je izdelovala ce-
to protačen, popolnoma sama in
nato postavila občinski svet pred
se izvršeno dejstvo, torej pred
ratifikacijo sklepov, ki jih v res-
nici ni niti sprejel.

Nekaj se je sicer v veliki meri
spremenilo dosti v zgoniški ob-
čini. In za to gre predvsem topla
pohvala sedanji upravi, zlasti pa
njemu županu, ki stanuje v
Trstu in ki na življenje svoje ob-
čine kaj malo misli. Za časa žu-
panovanja tov. Pirc je bilo za-
poslenih pri ustanovi SELAD 56
delavcev - občanov; danes, ko v
občini gospoduje gospod Obad
in njegova družina, pa je to šte-
vilo padlo kar na 10 delavcev.
Tudi za časa prejšnje uprave
niso bili zaposleni vsi delavci
na območju zgoniške občine; kaj-
ti ta je premajhna. Mnogi so de-
lati celo na Opčinah. To dobro ve-
do vsi občani. Toda za to, da so
omejeni delavci delali na Opči-
nah, se je zahvaliti pošteno pla-
nemu prizadevanju tov. Pirc, ki
je vztrajno in ob vsaki priliki
zahteval od oblasti, naj dodeli de-
lo brezposelnim. Novi upravi pa
to ni mar. Poskrbela je le za od-
pustitve odvisnih delavcev. Pri tem
se je seveda posluževala selek-
cije, ki je temeljila na politični
strankarski pripadnosti, odnosno
opredelitve.

Pred približno štirinajstimi
dnevi je titofašistično trobilo pri-
občelo nek članici, ki je bil pri-
skrban v zgoniški občini. Prvi od-
stavek omenjenega članica se
glasi tako-le:

«Nedeljski obiskovalci naših
kraških vasic (sledov gospod O-
bad tudi tako-le misli) Op. uredj.
Za časa prejšnje uprave so vsa-
ko leto popravili spomladni in je-
seni vse ceste in poti. Da bi kaj
takega imela v načrtu sedanja
uprava, nam še ni znano.

Prav tako je uganka, kdaj bo
izveden načrt, ki ga je izdelala
bišva uprava glede napeljevan-
javnega telefona v Gabrovce. Ze
spomladni je bilo vse urejeno za
to, da se telefon napelje v dru-
stveno gostilno.

Seveda, Obadova uprava se bo
izgovarjala, da so vse interen-
te zaostale zaradi preposnova-
nja VU, da ji primanjkuje de-
narja za to, da bi za vse poskr-
bela itd. Toda vsi ti izgovori so
«zviti iz trte» in torej ne drže.

Dejstvo je, da so že občutni
sodovi brezbrzičnosti sedanje up-
re. Tako nam zatrjujejo tudi nam
politično nasprotni občani. Ko
smo nekoga večera vprašali nek-
tere vaščane iz Gabrovca, kako
to, da ne svetijo občestne luči,
so nam odgovorili, da zato, ker
občina ne ve, da so žarnice pre-
gorle. Nato pa so dodali: «Ko so
bili komunisti na občini, se kaj
takega ni nikoli dogajalo. Zal-
nam je, da smo dali svoj glas
ljudem, ki sedaj pozabljajo na
nas in na naše probleme...» S
temi besedami so preprosti vasa-
nanci mnogo, mnogo povedali,
obenem so z njimi obsodili titov-
sko upravo.

In potem imajo gospodje še ta-
ko drznost, da se bahajo s pavim
perjem...

M. D.

Izgube napadalcev v Koreji

Od 26. junija 1951 do 15. ju-
nija 1952 so napadalci izgubili
v Koreji 325.479 mož (mrtvih,
ranjenih, pogrešanih in ujet-
nikov). Med temi je 129.945 A-
merikanecov, 185.885 južnih Ko-
rejcev in 9.649 drugih narod-
nosti.

(Nadaljevanje prihodnjic)

JANKO KERSNIK TESTAMENT

Malo potem je odšel, Topošćak pa je za-
pri za njim; toda zaklenil ni, nego le pazno
vlekel na uho, ali oni odhaja. Ko ni bilo več
čuti stopinje, odprl je zopet tiho vrata in
šel po prstih do mize pod lipama. Tam je
sedel na klopi in čakal. Težko je sodel, a ven-
dar je vsak trenutek pridrževal sapo, da bi
prej čul, se li kdo ne bliža. Temno je bilo,
da ni razločil bele ceste pred seboj od brega;
pri hlevu pa je zagledal časih pes, akorav
je poznal gospodarja.

Tomaž je vtem dospel do svoje koč. Iskal
je pod tnalom čavla, s katerim je odpiral
primitivno zaporoico v vratih, ali ni ga mogel
najti.
«Kam sem ga porinil — vraga?» zamr-
mral je polglasno in iztikal po ž

